

2. §. patenta zapové, de se imajo v vsaki deželi komisije napraviti, ktere bojo presodile: ktere davšine imajo po §. 5. lanjskiga patenta (od 7. kimovca) brez plačila jenjati, ktere pa s primernim odškodovanjem.

Že v začetku tega pisma sim Vam rekel, de niso gruntni davki po vsih deželah popolnoma enaki, tedej se ni mōgla postava dati, ktera bi za vse dežele veljala, in bi vse posamesne zadeve obsēgla. Deželne komisije so tedej edina prava pot, to imenitno pa težko delo tako dokončati, de bo za vsako deželo práv. Le to bi bilo pri tēh komisijah želēti, de bi bilo v vodilih, po kterih se imajo te komisije ravnati, vse na tanjko razloženo, kakó se imajo pri ti reči vēsti in kakó se ima ta reč presojevati, de ne bo tērma ali svojglavnost komisarjev namesti pravice na nobeni strani obveljala in prepīri se začēli.

Kakó se bojo te komisije sostavile, tega ne vēm. Kér pa ima po tēm patentu eno tretjino odškodovanja deržava, drugo tretjino podložni kmet plačati, tretjo tretjino pa gruntna gosposka zgubiti, tedej mislim, de bo tudi ta komisija na tri razdelke šla; eno tretjino komisarjev bo morebiti izvolila deržava, ti bojo cesarski komisarji; drugo tretjino komisarjev bojo izvolili kmetje, ti bojo kmečki komisarji; tretjo tretjino komisarjev pa bojo izvolili grajšaki, ti bojo grajšinski komisarji. Takó se bo zamōgla ta reč brez enostranosti pravično razsoditi, in kér je pravednost (Billigkeit) poglavitno vodilo tega patenta, kteriga ne smējo komisije nikdar spred oči pustiti, se sme pričakovati, de se bo to delo lože dokončalo, kakor zdej mislimo. — Nadalje od tega v tretjim pismu. Z Bogam!

Vaš zvest Jurče.

Iz postav za ohranjenje gojzdov od cesarice Marije Terezije danih.

(Dalje.)

10) Kér so pa v krajih v sēk odločenih nektere drevésa za skodle, hlode, kōle, sode, vozove, podobe, zrézbe, ali za ladije in drugi taki lēs, kteri je ljudēm koristniši in gojzdnim lastincam več denarjev pernese, kakor dreva, kaj pa de jih je tedej treba k tacim rečem obrniti, pa le tako dolgo dajati jih, dokler navadni sēk terpi; verhovino naj pa lepo sklēstijo; sicer naj pa po gojzdu dračje, vsušene drevésa in véje lepo čisto poberó, in še le kadar je sila, naj se lepiga in živiga lesá lotijo; posebno se pa

11) Drevésa za vozove, sode in skodle se ne smejo pustiti delječ v gojzdu sekati, ampak le ondi kjer imajo v sēk odločeni kraj, kér sekači radi škodo delajo, in več drevés posekajo, kakor jim je dovoljeno, verhe in véje skrijejo, in tako se v gojzdu le škoda in potrata déla; skodlarjem naj tedej le perpusté v tistih krajih sekati, ktere jim zemljina gosposka odkaže; sicer pa bodo taka gosposka in skodlarji ojstro po postavi štrafani.

12) Mi tudi to milostivo ukažemo, de naj tiste kraje v sēk odločijo, kjer so drevésa popolnoma dorastle, pa še preden vsahnejo, ali ondi kjer so drevésa sicer v kaki nevarnosti, ali ob mejah, kjer so drevésa v nevarnosti ukradene biti; pa tudi ni trēba séknih krajev preblizo in le v ravnini voliti, ampak kar se da, naj jih delječ v gojzdu odberó, de jim ondi lēs ne zgnije, in de se v bolj zložnih krajih za druge potrebe prihrani. Če so pa v kterim hribu dorašene drevésa začēli sékati, naj od léta do léta ne nehajo v tistim kraji sekati, in naj ne začenjajo drugej sékati; trēba je pa véditi, de naj spredej proti zgornjemu vetru začno sékati, de vetru prostora ne delajo, kjer bi jim utegnil škodo storiti.

13) De se pa taki kraji, kjer so drevésa posekali, kmalo spet zarastejo, je trēba vselej nekaj nar boljših, zdravih, ne prestarih, ne premladih, lepih, ravnih, ne

grampovih drevés za séme pustiti, na kterih so véje lepo razrašene in košate, berstje zeleno, koža brez mahú. Bukve je dobro za séme pušati, ktere niso previsoke, de jih veter ne podere. Naj 30, 40, k večimu 50 stopinj delječ in naskrižem drevésa za séme pušajo. Ako je trēba več ali menj drevés za séme pušati, se po zemlji obsodi; če je zemlja terdna, ni trēba veliko drevés za séme pušati, kér jih véter ne bo mogel lahko podrēti in podrašine zatrēti; kjer je pa zemlja mehka in rahla ali vpuhla, ondi so sémenske drevésa v veči nevarnosti, in če jih véter podere, se bodo druge težko zasijale, in še gojzd bi se opustil. Naj tedej v tacih krajih več drevés za séme pušajo; tudi za to je to bolji, de séme, kamor pade, ostane in ozeleni, in ga véter ne odnese; če so drevésa prerédke, tudi med njimi velika trava zraste in mlade drevésca zaduši; po tem takim bi se gojzd le težko in počasi zaredil.

Kdor zemljo práv pregleda, ako je terdna ali pa rahla in mehka, ga bo že sama pamet učila: če je trēba več ali menj drevés za séme pustiti. Kar je tukej zgorej od bukev rečeno, tudi kar séme tiče, od vsih drugih drevés veljá.

14) De se pa drevésa, kar jih potrebujejo, o pravim času, v pravim redu, in kakor je za podrašino nar boljši, sekajo, se je trēba v vsakim kraji drugač ravnati, kjer niso vsi kraji enaki; zató se ne morejo, kar sēk zadéne, splohne postave dati; pa vender je trēba tole vsim véditi, de naj, kjer listne drevésa sekajo, vselej dosti drevés za séme pusté; tudi v smrékovim gojzdu naj tako ravnajo, in tukej naj še posebno skerbé, de preveč smrék ali hoj in sosébnó v takim kraji na enkrat ne posekajo, kjer zemlja nima dosti mokrote in sence, kjer imata sonce in véter preveliko moč: v takim kraji bi namreč drevésa ne mogle podrašati, ampak kar bi ob dobrim vremenu ozelenilo, bi kmalo spet sonce zapeklo in zadušilo.

(Dalje sledi.)

Peteršiljeve koreninice je spet skušnja poterdila!

Novíce so v 22. listu pod napisam „Mnogoverstne kmetijske drobtince“ zopet kaj dobriga in koristniga podale. Med njimi je drobtinca, vredna, de bi se v zlati skledi hranila; namreč: „Kravam po porodu posteljco lahko odpraviti“. Ravno sim dobivši Novíce, željno preberal, kar slišim zdihovati, de bo revež ob edino kravico prišel, ktera njega, ženo in 6 otročičev živi, zató, kér se očistiti ne more in vse znamnja so na prirašenje kazale. Jez mu hitro Novično drobtinco podam; on pa berž po že preteklih 24 urah po otelenji po oznanilu hvalevredniga gosp. viteza Morica Franka pomoček napravi — in glej! tretji dan se posteljca srečno iztrebi. Krava je čisto zdrava, in ima veliko mléka. — Ali bi ne bilo kaj takiga, se vé, de v manjši primeri, porodnim ženam v sili svetovati? — *)

Vsa druga se je pred nekimi léti sosedu péla; ki je v enaki okoljstavi po širokoustniga doktorskaza poslal, ki je ubogo kravico terpinčil in terpinčil; pa vender ni mogel posteljce odpraviti, ampak jo je po mnogim mučenji zopet nazaj sunil. Sosed je mogel veliko plačati, pa še ob kravo priti.

Bodi vam ljubeznjive Novíce! serčna zahvala za toliko lepiga, dobriga in tečniga kruha, kteriga kakor skerbna mati s tolikim trudam in prizadevanjem — od svojiga rojstva do sedanje ure lomite izkojivnim Slovencam! — Serčna zahvala pa tudi za imenovano drobtinco, ki je več vredna, kakor de bi zlata bila!

Ulimje 10. rožnika 1849.

Jože Virk.

*) Gotovo zasluži ta pomoček, de bi ga v enacih pogodkih zdravnikí tudi pri porodnih ženah poskusili.